

AVATUD NOORSOOTOÖ, HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSE VÕIMALUSED TÕRJUTUSE VÄHENDAMISEKS JA NOORTE SOTSIAALSE KAASATUSE SUURENDAMISEKS

MIS ON TÕRJUTUS?

Sotsiaalne tõrjutus hõlmab ressursside, õiguste, kaupade ja teenuste puudumist või keelamist ning võimetust osaleda tavapärestes suhetes ja tegevustes, mis on kättesaadavad enamusele ühiskonna elanikest, olgu siis majanduslikul, sotsiaalsel, kultuurilisel või poliitilisel areenil.

TÕRJUTUKS VÕIB OSUTUDA IGAÜKS.

DIMENSIOONID

MAJANDUSLIK

piiratud ressursside tõttu väiksem osalus ja osasaamine heaolust

SOTSIAALNE
sotsiaalsete kontaktide ja suhete piiratus

POLIITILINE
otsustamisest ja osalemisest kõrvalejäämine

KULTUURILINE

erinevus ühiskonnas valitsevatest hoiakutest, tõekspidamistest ja väärtustest ning käitumisest võib kaasa tuua tõrjumise

TÕRJUTUSE PÕHJUSED

HARIDUSTEE
KATKEMINE

PEREKOND

TEISTEST
ERISTUMINE

FÜÜSILISE
JA VAIMSE
TERVISE
PROBLEEMID

KAS JA KUIDAS NOORED TUNNETAVAD NING MÄRKAVAD TÕRJUTUST?

TÕRJUTUSE OMADUSED

KESKKONNAPÕHINE
sõltub keskkonnast ja ühiskonnast ning on seotud selle normatiivse struktuuriga; perekonnas peegelduvad ka ühiskondlikud hoiakud

OBJEKTIIVNE JA SUBJEKTIIVNE
objektiivne tähendab halba olukorda sattumist, subjektiivne sellele hinnangu andmist; **sisemised ressursid ja õiged toimetulekutehnikad aitavad objektiivselt halvast olukorrast välja tulla**

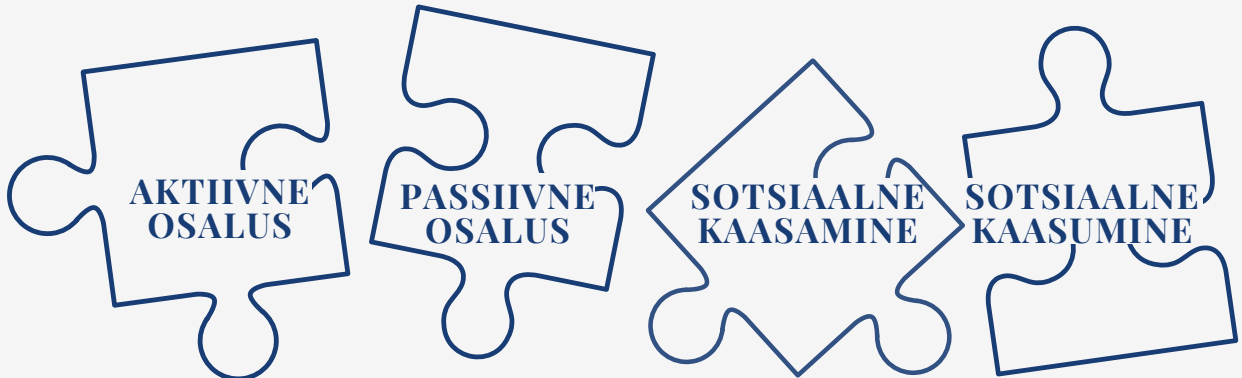
PÕLVKONDADE-VAHELINE
vanemate probleemid kanduvad lastele üle

SUHTEPÕHINE
oluline on sotsiaalsete suhete olemus ja kvaliteet

DÜNAAMILINE
igaüks võib riskiolukorda sattuda, halvemusi ühes valdkonnas võib üle kanduda teise

KAASAMINE KUI VÕIMALUS TÕRJUTUST VÄHENDADA

Sotsiaalselt kaasavas ühiskonnas tunnevad kõik inimesed end väärtustatuna, nende erinevusi austatakse ja nende põhivajadused on rahuldatud nii, et nad saavad elada väärikalt.

otsuste langetamine ja lahenduste pakkumine

osalemine pakutavates tegemistes

teatud meetodite ja võtete kasutamine noorte suuremaks kaasamiseks

noor on sotsiaalselt kaasatud ning tegutseb ja tunneb ennast osana grupist ja kogukonnast

KUIDAS NOORI KAASATA?

Leia **MEETODID** ja loo **KESKKOND**, mis aitavad noortel enda jaoks mugaval viisil muret tekitavaid teemasid jagada, neil teemadel rääkida, ettepanekuid teha ning ennast tõestada!

KAASAMINE võib lähtuvalt kaasamise eesmärgist ja noore valmidusest olla erineva intensiivsusega.

VÄLISOSALUS: noored võtavad osa avalikest aruteludest sotsiaalses üldsfaaris ja noortepoliitikas, mille mõju ulatub kohalikust noorsootööst kaugemale

SISEOSALUS: noored võtavad noorsootööst ja sellega seotud tegevuste korraldamisest aktiivselt osa

NOORSOOTÖÖ VÕIMALUSED

Kuidas saab noortevaldkonna töötaja tõrjutust vähendada ja kaasatust suurendada?

NOORSOOTÖÖ POTENTSIAAL

Noorsootöö suurim potentsiaal on kõigile noortele võrdsete võimaluste pakkumine noorte taustast hoolimata. Kasuta seda! Leia võimalusi, et noored sobiva noorsootöö tegevuseni jõuaksid – mõtle erinevatele tegevustele, vormidele ja meetoditele, tee koostööd teiste noortega töötajate ja lapsevanematega ning kaasa erineva tausta ja iseloomuga töötajaid.

MÕTLE NOORSOOTÖÖ OLEMUSE, TÕRJUTUSE DIMENSIOONIDE-PÕHJUSTE JA KAASAMISE VÕIMALUSTE PEALE.

KAVANDA TEGEVUSED LÄHTUVALT SELLEST JA SEAL, KUS ON NOORED.

LAIENDA OSALEJATE RINGI!

Keskendu pigem kvaliteedile, mitte kvantiteedile! Noored on valmis osalema ka vähem huvipakkavas tegevuses, kui seda tehakse kvaliteetselt ja noori arvestavalt.

MÄRKAMINE, KONTAKTI LOOMINE, REAGEERIMINE JA PAINDLIKKUS

Märkamine on ainult esimene samm. Oluline on märkamisele järgnev oskuslik tegutsemine ja noore toetamine või edasi suunamine.

Pole olemas valmis lahendust, kuidas tõrjutust märgata ning noort toetada. Igas olukorras tuleb lähtuda konkreetsest noorest ning kombineerida erinevaid teadmisi ja meetodeid, mis just seda situatsiooni parandada aitavad.

MÄRGATA, TOETADA JA KAASATA TULEB ERINEVAID NOORI!

Oluline on toetada noorte sotsiaalsete suhete arendamist läbi noorsootöö, et noored märkaksid, oleksid tolerantsed ja oskaksid käituda neist erinevate noortega.

Noortega suhtlemine, neile erisuste selgitamine ja nende üle arutlemine aitab noortel paremini tõrjutust mõista ja sellele reageerida.

Arvesta, et tõrjutust mõjutab tõrjuja või tõrjutava käitumine ning grupis valitsevad hoiakud ja normid. Seega ühekordne rääkimine ja vaid ühe inimesega ei ole lahendus!

Noorsootöö keskmes on noor, kelle märkamiseks peavad erinevad institutsioonid valdkondade üleselt koostööd tegema, mitte konkureerima. Oluline on ka pere, formaalhariduse ja ühiskonna kaasamine märkamisse ja reageerimisse!

KAASAMINE

Kaasamisega peab alustama võimalikult vara, et noortel tekiks harjumus ja valmidus tegevustes osaleda, oma mõtteid avaldada ja alternatiivsetele võimalustele mõelda.

Leia viise jõudmaks noorteni, kes pole võimaluste puudumise või huvi tõttu tegevustesse kaasatud. Pea meeles, et mida mitmekesisem on tegevustes osalevate noorte taust (vanus, keel, õpiedukus, perekondlik taust, huvid, elukoht, tervislik seisund, jms), seda kaasavam, avatum, kogemusi pakkuvam ja erinevatele noortele sobivam on noorsootöö tegevus.

**KÜSI ARVAMUST JA ARVESTA SELLEGA!
LASE NOORTEL ROHKEM VASTUTUST VÕTTA!**

Oluline on ühine otsuste langetamine ja võimalus noorsootöötajate toel oma ideid rakendada.

Noorsootöö potentsiaal on erinevate vanuserühmade kaasamisel alakasutatud - usalda ja küsi nooremate arvamust ning kaasa vanemaid noori noorematele tegevuste korraldamisse, mentoriteks, või neile huvi pakkuvate seminaride läbiviimisesse.

TURVALISE SOTSIAALSE KESKKONNA LOOMINE

Sotsiaalse kuuluvuse ja rühmakuuluvuse tekitamine on kriitilise tähtsusega nii noorsootööni jõudmiseks, tõrjutuse märkamiseks kui ka noore toetamiseks.

MÕNUS KESKKOND TEEB TEGUTSEMISE TOREDAMAKS, LIHTSUSTAB NOORENI JÕUDMIST JA TÕMBAB UUSI NOORI LIGI.

Paljud noored ei tunne, et nad saaksid täiskasvanuid või teisi noori usaldada või oma muredega kellegi poole pöörduda.

JÄLGI NOORE KÄEKÄIKU JA TUNNE HUVI, KUIDAS TAL LÄHEB!

NOORSOOTÖÖ EESMÄRK ON NOORE ARENGU TOETAMINE

Tulemuste, võimekuse ja lõppeesmärgi asemel tuleb keskenduda noore arengule. Noored väärtustavad vastavalt nende võimetele terviklikule edasiminekule keskendumist.

NOOR PEAB TAJUMA, ET VÕIB EKSIDA NING EKSIMUSED ANTAKSE ANDEKS.

INFO LEVITAMINE JA TEGEVUSTE TUTVUSTAMINE

Noore jaoks on tegevuses osalemise või mitteosalemise otsuse aluseks noorsootöö tegevuse atraktiivsus. Tegevust kirjeldades too mh välja, mis oskusi noor arendada saab ja kuidas see on noorele kasulik.

NOORSOOTÖÖ TEGEVUSI TULEB TUTVUSTADA SEAL, KUS ON NOORED JA KOOSTÖÖS TEISTE NOORTEGA TÖÖTAJATEGA.

PAKU PROOVIMISE VÕIMALUST TURVALISES KESKKONNAS!

Nii kujuneb täpsem arusaam, milline on keskkond või tegevused, kus noored saavad osaleda.

See vähendaks noorte eelarvamusi, mis võivad tegevustes osalust piirata.

NOORSOOTÖÖTAJATE ENESETÄIENDAMINE JA OMAVAHELINE KOGEMUSE JAGAMINE

Ole kursis noorte huvide ja vajaduste ning tõendus põhiste noorsootöös kasutatavate meetoditega.

Koolituste ja teooria kõrval tuleb pöörata suurt rõhku praktikale, sh vaatlusele, töövarjutamisele, teistes noorsootöö asutustes lühiaegsele töötamisele / praktiseerimisele, mentorlusele vms.

KOGEMUSTE VAHETAMINE JA ERINEVATE VÕIMALUSTE NING OLUKORDADE NÄGEMINE ON OLULINE NOORSOOTÖÖ KVALITEEDI TÕSTMISEKS NING ARENGUKS.

Infoleht on koostatud uuringu „Avatud noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse võimalused noorte, eelkõige tõrjutusriskis noorte, sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks ning vajadused nende võimaluste arendamiseks” tulemuste põhjal.

Tellijaja: Haridus- ja Noorteamet

Teostaja: Balti Uuringute Instituut

Rohkem infot: <https://www.ibs.ee/publikatsioonid/noortetorjutuskaasatus/>